

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

Νο1 ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ,
ΘΑ ΣΤΡΩΣΕΙ!

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Δεν μπορεί, θα στρώσει!**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Λένα Μαντά
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Χρυσούλα Τσιρούκη
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Λένα Μαντά, 2010

© Φωτογραφίας εξωφύλλου: Michelle Anderson/Trevillion Images

© Εικονιδίου εξωφύλλου: Svetlana Prikhnenko/Shutterstock

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2010

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2010, 20.000 αντίτυπα
Δεύτερη έκδοση: Φεβρουάριος 2018, 33η χιλιάδα

ISBN 978-618-01-2487-3

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

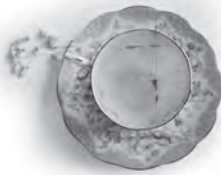
Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • http://blog.psychogios.gr

ΛΕΝΑ ΜΑΝΤΑ

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ,
ΘΑ ΣΤΡΩΣΕΙ!

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΜΑΝΤΑ
ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ

- Βαλς με δώδεκα θεούς*, 2005
Θεανώ, η Λύκαινα της Πόλης, 2006
Το σπίτι δίπλα στο ποτάμι, 2007
Η άλλη πλευρά του νομίσματος, 2008
Έρωτας σαν βροχή, 2009
Το τελευταίο τσιγάρο, 2010
Δεν μπορεί, θα στρώσει! (διηγήματα), 2010
Χωρίς χειροκρότημα, 2011
Όσο αντέχει η ψυχή, 2012
Με λένε Ντάτα, 2013
Ήταν ένας καφές στη χόβολη, 2014
Τα πέντε κλειδιά, 2014
Μια συγγνώμη για το τέλος, 2015
Όσα ήθελα να δώσω (διηγήματα), 2015
Η εκδίκηση των αγγέλων, 2016
Γράμμα από χρυσό, 2017

Προλογικό σημείωμα του εκδότη

Όταν τον Σεπτέμβριο του 2004 γνώρισα πρώτη φορά τη Λένα Μαντά, κατά την υπογραφή του συμβολαίου για το βιβλίο της *Βαλς με δώδεκα θεούς*, τίποτα δεν προμήνυε ότι αυτή η συνάντηση θα ήταν η απαρχή μιας μακρόχρονης συνεργασίας. Είχα στα χέρια μου ένα σύγχρονο μυθιστόρημα κοινωνικού περιεχομένου, με καλοστημένους χαρακτήρες, πλοκή, ανατροπές και συναίσθημα, και απέναντί μου μια κυρία γελαστή, δυναμική, έξυπνη και προσγειωμένη. Δεν μπορούσα, βέβαια, τότε να προβλέψω ότι ο συγκεκριμένος συνδυασμός θα οδηγούσε σε αυτό που πολλά ΜΜΕ έχουν αποκαλέσει «εκδοτικό φαινόμενο Λένα Μαντά», ούτε ότι η επαγγελματική μας σχέση θα εξελισσόταν σταδιακά σε σχέση ζωής. Πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα η αγάπη των αναγνωστών για την ίδια και τα βιβλία της, αλλά και ο σεβασμός των βιβλιοπωλών και των ομοτέχνων της απέναντι στο ήθος και στον ακέραιο χαρακτήρα της. Ο επαγγελματισμός της, η εργασιομανία της, το πάθος και το μεράκι της μοναδικά. Οι αριθμοί που συνοδεύουν το όνομά της, από τις πωλήσεις των βιβλίων της μέχρι τις κριτικές που δημοσιεύονται από τους αναγνώστες της, πραγματικά εντυπωσιακοί. Η Λένα Μαντά αποτελεί ένα τεράστιο κεφάλαιο για τις Εκδόσεις Ψυχογιός, αλλά και για τον ελληνικό εκδοτικό χώρο εν γένει. Και της αξίζει.

Θάνος Ψυχογιός

Λίγα λόγια από μένα...

Τα περισσότερα κείμενα είναι χιουμοριστικά και, ως γνωστόν, τα χιουμοριστικά κείμενα δεν πρέπει να τα παίρνουμε σοβαρά, αλλά κι αν τα πάρουμε, δε χρειάζεται να το δείξουμε.

Κάποια κείμενα είναι αυτό που λέμε «πικρόγλυκα», αν και δεν ξέρω κατά πόσο ευσταθεί ο χαρακτηρισμός για κάτι που δε σχετίζεται με το αισθητήριο της γεύσης αλλά με νοητική λειτουργία. Άλλα κείμενα πάλι είναι καλά καμουφλαρισμένα και δεν είναι τόσο εύθυμα όσο δείχνουν αρχικά· όσο κι αν τα χείλη μας έχουν την τάση να ανυψωθούν σε χαμόγελο, το μυαλό μας προστάζει κάτι διαφορετικό διαβάζοντάς τα. Πάντως όλα είναι μια κατάθεση ψυχής –όσο κοινότοπη κι αν ακούγεται αυτή η φράση– και μυαλού στο αναγνωστικό κοινό, είναι σκέψεις άλλοτε σκόρπιες άλλοτε συγκροτημένες που έγιναν κείμενα και μπήκαν σε μια σειρά.

Είναι δύσκολο να γράφεις κάθε μέρα και μια ιστορία, και η αλήθεια είναι πως, όσο προχωρούσα, αυτό το «κάθε μέρα» έγινε κάθε εβδομάδα, και μετά κάθε δέκα μέρες, καθώς τα περιθώρια στένευαν και πάντα καταδοκούσε ο φόβος να γίνω κουραστική. Πάντως ένα είναι σίγουρο· πολλά από αυτά τα διασκέδασα πάρα πολύ γράφοντάς τα, με τον ίδιο τρόπο που εύχομαι να τα απολαύσετε και εσείς όταν τα διαβάσετε.

Δε φιλοδοξώ να γίνει το αγαπημένο σας αυτό εδώ το βιβλίο. Δεν πρόκειται για ρομαντικό έργο, δεν έχει φιλολογικές αναλύσεις ούτε παραστατικές περιγραφές τοπίων αλλά υποψιάζομαι ότι κάποιες απόψεις μου θα βρουν υποστηρικτές. Το κυριότε-

ρο, όμως, είναι άλλο. Πάντα η ζωή μάς επιφυλάσσει εκπλήξεις, άλλοτε δυσάρεστες και άλλοτε ευχάριστες, ενώ συχνά συμβαίνουν και ανατροπές που στους περισσότερους δεν αρέσουν. Δεν είναι σπάνιο λοιπόν σε τέτοιες περιπτώσεις να διατυπώνουμε αυθόρμητα κάποιο ρητό ή κάποια παροιμία που εκφράζει απόλυτα την ψυχολογική και συναισθηματική θέση στην οποία βρισκόμαστε.

Το Δεν μπορεί, θα στρώσει! δεν είναι τίποτε από αυτά, αναρωτηθείτε όμως πόσες φορές το είπατε δυνατά ή χαμηλόφωνα και πόσες άλλες το σκεφτήκατε σε μια προσπάθεια να παρηγορήσετε τον εαυτό σας ή τους άλλους. Γι' αυτό και το έδωσα τίτλο στο βιβλίο μου και καταλήγω με αυτό σε κάθε κείμενο.

Δεν μπορεί, θα στρώσει, λοιπόν και καλή διασκέδαση!

Λένα Μαντά

ΜΗΤΕΡΑ ΣΤΑ ΠΡΟΘΥΡΑ ΝΕΥΡΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ!

Πολύ θέλω να μοιραστώ τον πόνο μου και με άλλες μητέρες. Δεν μπορεί να είμαι μόνο εγώ έτοιμη να πάθω νευρικό κλονισμό επειδή, όταν ήμουν νέα, έκανα το λάθος να γεννήσω γιο! Λεβέντης, δε λέω, καμάρι σκέτο, λατρεία απεριόριστη αλλά και μπελάς! Δε θέλω να σας μπερδέψω ούτε να σας κουράσω. Τον πόνο μου θέλω κάπου να πω, μου βρέθηκε πρόχειρο το μολύβι και το χαρτί, βρήκα διέξοδο... Γιατί τον έκανα, δεν το αρνούμαι. Ούτε ξεχνάω τη χαρά μου που, ως γνήσια Ελληνίδα μάνα, έκανα γιο, και καλά να πάθω αφού δε ρώτησα. Διότι το λένε καθαρά: «Δεν ήξερες! Δε ρώταγες;»

Γερός να είναι ο κανακάρης μου αλλά με παίδεψε και με παιδεύει, και έχω τη βεβαιότητα ότι θα συνεχίσει να το κάνει ώσπου να βαρεθεί. Πρώτα ήταν η βρεφική ηλικία, άντε και την περάσαμε, ας πούμε, καλά. Πεινούσε κάθε δύο ώρες, αλλά όταν τον τάιζες, το έκλινε το στοματάκι του και ησυχάζαμε για καμιά ώρα το πολύ. Μετά ήταν η παιδική ηλικία. Εκεί δυσκόλεψαν τα πράγματα, γιατί μας βγήκε υπερκινητικό, το χρυσό μου, και βρέθηκα να σπάω το κατοστάρι για να το προλαβαίνω προτού κατεδαφίζει ό,τι έβρισκε στο δρόμο του.

Δώσαμε, πήραμε, το βάλαμε στο σχολείο. Ανάσανα η γυναίκα, ή έτσι νόμισα, γιατί γρήγορα βεβαιώθηκα ότι πλανήθη-

κα πλάνην οικτρών! Μία φορά την εβδομάδα, για να μη σας πω και δύο και με πείτε υπερβολική, με καλούσε η δασκάλα για να μου απαριθμήσει τα κατορθώματα του Διγενή μου, που ήταν... αναρίθμητα. Κακός δεν ήταν, όχι. Είχαν να το λένε όλοι για την καλοσύνη και την ευγένειά του. Έκανε ό,τι έκανε, το αφιλότιμο, το παραδεχόταν και ζητούσε συγγνώμη. Αφοπλιστικός αλλά και μεπελάς.

Δεν έφταναν όλα τ' άλλα, είχε και ένα άλλο... προσόν να το πω, ελάττωμα να το χαρακτηρίσω, τι να σας πω κι εγώ, μάνια είμαι. Γεροδεμένος από μωρό, με απίστευτη δύναμη στα χέρια, γινόταν δημόσιος κίνδυνος για όλα τ' άλλα παιδιά και μόνο που αποφάσιζε να παίξει. Σου λέει η δασκάλα, το λύκο με το αρνάκι έπαιζαν στο μάθημα της γυμναστικής και, παριστάνοντας το λύκο, έπεσε πάνω στα χέρια των παιδιών να σπάσει την αλυσίδα για να πιάσει το έρηνμο το αρνί και λίγο έλειψε να τα στείλει στο νοσοκομείο με κατάγματα τα αθώα βρέφη!

Η ώρα του διαβάσματος υπήρξε ένα μαρτύριο για μένα. Αυτή την αντιγραφή τη μίσησε, την ορθογραφία τη σιχάθηκε, όσο για τα μαθηματικά, να μην πω πού τα είχε και τα έχει γραμμένα, και γενικά ό,τι είχε σχέση με τα μαθήματα τον άφηνε παντελώς αδιάφορο. Πώς τώρα ένα τέτοιο παιδί, με το που έμαθε ανάγνωση, χάθηκε στον κόσμο του βιβλίου, του εξωσχολικού, να συνεννοούμαστε, δεν το κατάλαβα ποτέ. Η δασκάλα του, που ήταν υπεύθυνη για τη δανειστική βιβλιοθήκη του σχολείου, με κάλεσε για να μάθει τι κάνει ο γιος μου όλα αυτά τα βιβλία που παίρνει και έφριξε η γυναίκα όταν έμαθε ότι τα διάβαζε. Πέντε βιβλία την εβδομάδα ήθελε το καλό μου αγόρι, αλλά έτσι και έπρεπε να μάθει απ' έξω έστω και δύο σειρές ορθογραφία, έβγαζε αναφυλαξία! Την αντιγραφή την κάναμε με δόσεις, γιατί ιδρώνε, οι φλέβες στο λαιμό πετάγονταν έτοιμες να σπάσουν, η καρέκλα ξαφνικά έβγαζε καρφίτσες, η κοιλιά του τον πονούσε, μετά ο πόνος πήγαινε στ' αντί, ύστερα μετατοπιζόταν στο κεφάλι

και στο τέλος καταλήγαμε σε δάκρυα και καβγάδες. Μαρτύριο! Και για εκείνον και για μένα, τη δόλια μάνα, που έπαιρνα το πλεκτό μου και καθόμουν απέναντί του, γιατί αλλιώς θα έβγαζε το υπόλοιπο του βίου του αναλφάβητος.

Τα χρόνια πέρασαν. Θα μου πείτε: «Βελτίωση είδες;» Καμιά! Δεν ξέρω άλλο μαθητή του γυμνασίου που να διάβαζε παρέα με τη μανούλα. Κι όταν λέμε παρέα, δε λέμε υπερβολές. Για να καταλάβετε, τις ασκήσεις των μαθηματικών μαζί τις λύναμε, ο καθένας στο τετράδιό του, και μετά τις συγκρίναμε. Εγώ, που τις εξισώσεις δεν τις είχα και σε εκτίμηση όταν πήγαινα σχολείο, έμαθα να τις λύνω σαν σταυρόλεξο και μου άρεσαν κίολας.

Τα πράγματα όμως δεν ήταν τόσο απλά, γιατί στο μεταξύ είχα κάνει κι άλλο παιδί, την κόρη μου, που πήγαινε κι αυτή σχολείο και ήθελε τη βοήθειά μου το καημένο. Εκεί παρατηρήθηκε το εξής φαινόμενο: μόλις άφηνα το γιο για να κοιτάξω την κόρη, οι βαθμοί του πρώτου κατρακυλούσαν στα τάρταρα! Μόλις έπιανα το γιο, κατρακυλούσε η μικρή, και τι να κάνω εγώ μια απλή μητέρα; Πώς να γίνω βιονική; Και μετά σου λένε επικίνδυνη η κλωνοποίηση... Εμένα να ρωτήσουν!

Τώρα που μιλάμε, ο γιος μου είναι στην εφηβεία... Ουδέν σχόλιο; Νομίζετε!

Πρώτα μας χτύπησαν την πόρτα τα νεύρα, μετά η μαγκιά και τέλος, ξέρετε... αυτό το ύφος της Αλίκης Βουγιουκλάκη στην *Αστέρω!* «Ποιος είμαι», «πού πάω», «τι θέλω τώρα» και άλλα τέτοια αφηρημένα. Να του δίνεις τα σκουπίδια να τα βγάλει έξω και να τα βρίσκεις μέσα στην παπουτσοθήκη! Να του ζητάς ένα ποτήρι νερό και να σου φέρνει την μπογιά των παπουτσιών! Προσφάτως έφτιαχνα τυρόπιτα και, επειδή ήταν δίπλα μου, του έδωσα το τυρί να το βάλει στο ψυγείο. Τρεις ώρες το έψαχνα για να το ανακαλύψω εντελώς τυχαία στο ντουλάπι του μπάνιου, ανάμεσα στα σαπούνια και τα σαμπουάν!

Στο σπίτι, δε, ένα τρελοκομείο, διότι έχουμε και τον μπαμπά

μας. Δεν ξέρω τι γνώσεις έχετε από αγροτική ζωή, αλλά εγώ έμαθα ότι δυο κοκόρια δε χωράνε στο ίδιο κοτέτσι. Ε, τα ίδια και στο σπίτι μου. Ο μπαμπάς άντρας, ο γιος σχεδόν άντρας και οι δύο μαζί ισχυρογνώμονες, τρέχα εσύ, μάνα της Πίνδου, να κρύψεις τα πυρομαχικά μη γίνει το σπίτι ολοκαύτωμα του Αρκαδίου! Οι αφορμές, δε, γελοίες. Ο γιος μου δεν εννοεί να δέσει τα κορδόνια στις αρβύλες του, γιατί είναι, λέει, μόδα. Ο άντρας μου αδυνατεί να κατανοήσει τι είδους μόδα είναι αυτή που μέσα στην πρώτη εβδομάδα κάνει τα παπούτσια να δείχνουν λες και έχει περάσει από πάνω τους τρένο, έτσι στραβοπατημένα που είναι. Το αποτέλεσμα; Καβγάς για δύο ρημάδια κορδόνια!

Και να ήταν μόνο αυτό; Όχι βέβαια. Πρώτη αιτία καβγά το κινητό. Ποιος κακούργος και γιατί τ' ανακάλυψε τα ρημάδια; Για να υπάρξει εμπόλεμη κατάσταση σε κάθε ελληνικό σπίτι! Την ημέρα μάλιστα που έρχεται ο λογαριασμός, κρύβω κάθε αιχμηρό αντικείμενο γιατί ο καταστροφέας φροντίζει να φέρνει στα όριά του τον άντρα μου και πατέρα του. Εδώ που τα λέμε, δεν έχει και άδικο η κολόνα του σπιτιού μου, γιατί ο λογαριασμός του κινητού πάντοτε φέρνει ζαλάδα. Ένα θα σας πω, για να καταλάβετε το δράμα μου: πρόσφατα χάλασε το κινητό του μικρού και ο άνθρωπος που το έφτιαξε μας είπε ότι στην κυριολεξία λίγο ακόμα και θα έπαιρνε φωτιά από τα μηνύματα! Είχαν μπλοκάρει τα κυκλώματα. Νέος κύκλος επεισοδίων στο σπίτι, αντίο, ηρεμία, και εγώ, η ηρωική μάνα, να εκτελώ χρέη κυματοθραύστη.

Και δε φτάνει που περνάμε τα μαρτύρια του Κυρίου με τον κανακάρη μας, έχουμε και τους φίλους, τις φίλες και τους έρωτες. Η μία είναι ερωτευμένη και παίρνει χάπια. Τη δύσκολη στιγμή παίρνει το γιο μου να του ανακοινώσει με καμάρι ότι έκανε απόπειρα αυτοκτονίας, λες και ανακάλυψε τη διάσπαση του ατόμου! Ο άλλος, από ερωτική απογοήτευση, ήπια και μέθυσε, πήρε το αυτοκίνητο του μπαμπά και του ίσιωσε τις γωνίες στη

μάντρα του γείτονα, η οποία μάντρα, έπειτα από αυτό που πέ-
ρασε, έχει το κακό της το χάλι, το δε αυτοκίνητο να μην το γνω-
ρίζει η αυτοκινητοβιομηχανία που το παρήγαγε, και φυσικά πή-
ρε το γιο μου να του το ανακοινώσει.

Όσο για τους έρωτες, ξέρετε την παροιμία που λέει «ήταν
που ήταν στραβό το κλίμα, το έφαγε και ο γάιδαρος». Όλα τα
παραπάνω που ήδη ανέφερα γίνονται χειρότερα. Η αφηρημά-
δα του μας οδηγεί στην τρέλα οικογενειακώς. Αφήστε που σε
μια τέτοια περίπτωση, εκτός από το κινητό τηλέφωνο, παίρνει
φωτιά και το σταθερό.

Την προηγούμενη εβδομάδα έφτασα στην παράνοια και ήταν
η μέρα Κυριακή. Τη συγκεκριμένη μέρα είμαστε όλοι μαζεμένοι
σπίτι, και το τηλέφωνο χτυπούσε, χωρίς υπερβολή, κάθε τέταρτο.
Και πώς να καλύψω τα... ακάλυπτα από τον άντρα μου, που σε
κάθε νέο κουδούνισμα τον έβλεπα να αλλάζει χρώμα; Γιατί τις
καθημερινές λείπει και εγώ ό,τι προλαβαίνω κρύβω. Τι να κά-
νω; Μάνα είμαι, ό,τι μπορώ να κουκουλώσω το κουκουλώνω.
Εκείνη τη μέρα, όμως, είναι πάντα σπίτι. Πού να τον στείλω για
να γλιτώσει το εγκεφαλικό; Γιατί όταν ο άνθρωπος πάει από το
κόκκινο στο μελιτζανί, δεν μπορεί, βρίσκεται σε κίνδυνο. Έπειτα
από το τριακοστό έκτο κουδούνισμα, ο άντρας μου σηκώνεται με
αγανάκτηση, αρπάζει το τηλέφωνο – τώρα, λέω, θα βάλει σημά-
δι τον τοίχο και θα τρέχω για καινούργια συσκευή– και το δίνει
στο καμάρι μας με τα μαλλιά όρθια από τα νεύρα, γιατί το πα-
θαίνει κι αυτό όταν νευριάζει, και του λέει: «Πάρ' το! Κι αν κα-
μιά φορά χτυπήσει και είναι κατά λάθος για μας, μας το δίνεις!»

Ανάσανα η μάνα· στο παρά πέντε γλιτώσαμε τον εμφύλιο.
Όχι όμως ότι θα τον αποφύγουμε, γιατί μεγαλώνει και η μι-
κρή. Μπαίνει κι αυτή στην εφηβεία και οι μάχες γίνονται ανά-
μεσα στα δύο αδέρφια. Σας το λέω και να το ξέρετε, πάνω από
μια συσκευή τηλεφώνου θα χυθεί το αδελφικό το αίμα μέσα
στο σπίτι μου!

Κάποιος σοφός είπε κάποτε πως «τα παιδιά είναι ευτυχία» και ο άντρας μου συμπλήρωσε: «Ναι, όταν κοιμούνται». Θα συμφωνήσω. Τα πουλάκια μου, αγγελούδια είναι στον ύπνο τους. Στον ξύπνο τους όμως... δώσε μου, Θεέ μου, υπομονή να βγάλω και τούτη τη μέρα!

Ειδικά με το γιο μου, γιατί, εδώ που τα λέμε, η μικρή δεν προλαβαίνει να κάνει τίποτα. Τα κάνει όλα ο μεγάλος... αλλά και να θέλω, δεν μπορώ να πω κουβέντα, μη μυριστεί τίποτα ο σεβαστός του γεννήτορας και σύζυγός μου και ξεκινήσουν νέες εχθροπραξίες.

Πού να τολμήσω, η βαριόμοιρη, να μιλήσω για το δωμάτιό του, που κάθε φορά που μπαίνω νομίζω ότι πέρασε ή τυφώνας ή κλέφτης και το έκανε έτσι άνω κάτω; Πού να μπορέσω να μιλήσω για τα ρούχα, που τρομάζω να τα ξεχωρίσω έτσι όπως τα πετάει στην ντουλάπα, λίθοι και πλίνθοι και κέραμοι ατάκτως ερριμμένα; Άσε πια το χρώμα! Το ανοιχτότερο χρώμα σ' αυτή την ντουλάπα είναι το μαύρο. Τι μόδα κι αυτή; Δες και όλη η νεολαία πενθεί. Το αντιπαρέρχομαι όμως με αξιοπρέπεια, όπως και όλα τα υπόλοιπα. Δεν μπορεί, θα μεγαλώσει! Δεν μπορεί, θα στρώσει!

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ

Η καφετιέρα έβγαζε τους γνώριμους ήχους της, η φρυγανιέρα είχε πετάξει από ώρα τις χρυσαφιές φέτες του ψωμιού και το γάλα ήταν ήδη έτοιμο, με σοκολάτα, παρακαλώ, γιατί ο Άλκης και η Χριστίνα, τα παιδιά της, δεν το έπιναν άσπρο.

Αναψε το φως της κουζίνας. Πώς να θεωρήσεις ότι μια νέα μέρα ξεκίνησε με τέτοιο σκοτάδι; Θα έριχνε καρεκλοπόδαρα, και έπρεπε να πάει να ψωνίσει σήμερα. Το βράδυ είχαν τραπέζι στους γονείς της και στα πεθερικά της. Δεκαεπτά χρόνια γάμου έκλειναν σήμερα και το είχαν συνήθεια από τον πρώτο χρόνο το οικογενειακό τραπέζι.

Η οικογένεια μαζεύτηκε για το πρωινό. Με το ζόρι έβγαине η λέξη «καλημέρα». Πήραν τις θέσεις τους όπως πάντα αμίλητοι. Έξω η βροχή άρχιζε με κέφι.

Κοίταξε τα παιδιά της. Ο Άλκης έτρωγε με όρεξη. Η Χριστίνα έδειχνε αφηρημένη. Ο Χρήστος, ο άντρας της, κοίταζε κάτι χαρτιά του μεγάλου λογιστικού γραφείου του.

«Θ' αργήσεις απόψε;» τον ρώτησε και εκείνος την κοίταξε με βλέμμα αφηρημένο.

«Ίσως... Γιατί ρωτάς;»

Άρα το είχε ξεχάσει.

«Έχουμε τραπέζι στους γονείς σου και στους δικούς μου απόψε. Το ξεχάσες;»

«Τραπέζι; Στα καλά καθούμενα; Πώς σου ήρθε, ρε γυναίκα;»

Δε θα του το έλεγε. Δε θα ήταν εκείνη που θα του υπενθύμιζε ότι μια τέτοια μέρα, πριν από δεκαεπτά χρόνια, νόμισε ότι θα συναντούσε την ευτυχία ντυμένη στα λευκά...

«Όπως κι αν μου ήρθε, το βράδυ έχουμε τραπέζι», του απάντησε ήσυχα.

«Καλά, θα δω τι θα κάνω, αλλά μη με περιμένεις πριν από τις δέκα».

Το σπίτι άδειασε. Τα παιδιά στο σχολείο, ο Χρήστος στη δουλειά και εκείνη μόνη, μ' ένα φλιτζάνι ζεστό καφέ στα χέρια, για να συγκεντρώσει δυνάμεις. Μέσα στη σιωπή του σπιτιού της, η βροχή που έπεφτε έξω ακουγόταν σαν εκκωφαντικός θόρυβος. Ακόμα κι έτσι όμως, μπορούσε να σκέφτεται, να θυμάται... Γνώρισε τον άντρα της όταν ήταν μόλις είκοσι δύο χρόνων και δούλευε πωλήτρια σ' ένα κατάστημα με ανδρικά ρούχα. Εκείνος ήταν τριάντα και συνέχιζε με επιτυχία το λογιστικό γραφείο του πατέρα του. Ντυνόταν πάντα όμορφα και ακριβά.

Τη μάγεψε από την αρχή. Ήταν καλοφτιαγμένος, ευγενικός, ήξερε να μιλάει όμορφα. Πάντα ήταν το δυνατό του σημείο η συζήτηση, τουλάχιστον τότε. Την πήγαινε σε ακριβά εστιατόρια, σε εξεζητημένα μαπαράκια, και αυτό κράτησε ένα χρόνο. Της ζήτησε να παντρευτούν, χωρίς ποτέ να της έχει πει αν την αγαπάει, αλλά εκείνη το θεώρησε αυτονόητο και δέχτηκε.

Δέχτηκε χωρίς να σκεφτεί τι είδους ζωή της υποσχόταν αυτή η ένωση...

Δέχτηκε χωρίς να σκεφτεί ότι ποτέ δεν την έκανε να γελάει...

Δέχτηκε όλα όσα της είχε επιβάλει, χωρίς και η ίδια να το καταλάβει...

Δε θα δούλευε πλέον, γιατί ο Χρήστος ήθελε παραδοσιακή οικογένεια, και επιπλέον έβγαζε αρκετά λεφτά ο ίδιος για να τους συντηρεί. Έπρεπε να είναι σοβαρή και να δεχτεί ότι η δουλειά του τον απασχολούσε πολλές ώρες. Τα ρούχα της τα

διάλεγε ο ίδιος και έπρεπε να είναι ανάλογα της θέσεώς του. Θα έκαναν οπωσδήποτε δύο παιδιά. Όλα κανονισμένα από πριν.

Τίποτα δεν είδε εκείνη, τίποτα δεν κατάλαβε, τυλιγμένη στο όνειρο ενός άσπρου νυφικού, παραπλανημένη από το μύθο ενός καλού γάμου. Πιάστηκε σαν ποντικάκι στην πιο αρχαία φάκα, παρασυρμένη από τη θέα ενός λαχταριστού τυριού που μόνο όταν το γεύτηκε κατάλαβε πόσο άνοστο ήταν.

Πόσο γρήγορα, αλήθεια, ήρθε η αφορητή πλήξη; Σχεδόν αμέσως. Το νυφικό βγήκε και κρύφτηκε σε ένα μεγάλο κουτί στην αποθήκη. Τα λουλούδια μαράθηκαν, σαφώς πιο γρήγορα από την ίδια. Τα ρύζια έφυγαν με τη βοήθεια της ηλεκτρικής σκούπας. Έμεινε εκείνη, μόνη, σ' ένα άδειο σπίτι, με έναν άντρα που λειτουργούσε περίπου σαν πελάτης σε ένα καλό ξενοδοχείο.

Όταν έμεναν μόνοι, έδειχναν να μην έχουν τι να πουν. Ευτυχώς υπήρχε η τηλεόραση και κάλυπτε τις ατέλειωτες σιωπές. Ευτυχώς υπήρχαν οι παρέες, όλες δικές του βέβαια, αλλά ήταν μια λύση και –γιατί όχι;– μια παρηγοριά. Απ' ό,τι καταλάβαινε, όλες οι γυναίκες γύρω της την ίδια ζωή είχαν, αλλά δε φαινόταν να δυσανασχετούν.

Ήρθαν τα παιδιά να γεμίσουν το κενό. Άλλη μια πλάνη... Ποτέ κανένα κενό δε γέμισε με παιδικές φωνές. Γιατί το κενό δεν ήταν μόνο στο χρόνο, ήταν και στην ψυχή... Και ο χρόνος μπορεί να γέμισε, αλλά η ψυχή; Όλα σταμάτησαν εκεί.

Εκείνη πνιγμένη ανάμεσα σε πάνες και μπιμπερό στην αρχή, ενώ αργότερα μπλέχτηκε σε ιστούς μαθημάτων, τετραδίων, χορού, κολυμβητηρίου, αγγλικών, γερμανικών και τελειωμό δεν είχαν... Εκείνος είχε πάντα τη δουλειά του, τους φίλους του και τώρα τελευταία την Αλίκη... Δεν ήταν τυφλή, ούτε κουτή. Η όμορφη λογίστρια που είχε προσληφθεί εδώ και τρεις μήνες ήταν η νέα του κατάκτηση. Θα ήθελε να τον κατηγορήσει, αλλά δεν μπορούσε, πρέπει να έπληττε και εκείνος όπως η ίδια.

Μπήκε στο αυτοκίνητο μούσκεμα από τη βροχή. Έπρεπε να βρει ένα σούπερ μάρκετ με υπόγειο πάρκινγκ. Τελικά δε βρήκε τέτοιο σούπερ μάρκετ και μέχρι να βάλει τα ψώνια στο πορτοπαγκάζ, είχε φτάσει να στάξει και τώρα τα δόντια της χτυπούσαν. Έβαλε μπρος και αναρωτήθηκε αν θα κατάφερνε να φτάσει σπίτι της με τέτοιο κατακλυσμό. Οδηγούσε αργά, διότι έπρεπε να προσέχει.

Ο Χρήστος είχε δεχτεί να της πάρει αυτοκίνητο μόνο όταν τα παιδιά άρχισαν τα μαθήματα εκτός σπιτιού και χρειάζόταν να τα πηγαινοφέρει η ίδια, αλλά και σ' αυτό είχε βάλει όρους: την είχε προειδοποιήσει να μην τρέχει και, σε περίπτωση που της συνέβαινε το παραμικρό τρακάρισμα, δε θα οδηγούσε ξανά.

Δέκα χρόνια τώρα δεν είχε ούτε μία γρατσουνιά στο... ενεργητικό της και έτσι ήταν όλοι ευχαριστημένοι. Ευτυχημένοι ήταν οι γονείς, τόσο οι δικοί της όσο και οι δικοί του. Γιατί να μην ήταν άλλωστε; Οι δικοί του, αν και στην αρχή είχαν επιφυλάξεις, στη συνέχεια, όταν είδαν πόσο καλή, υπομονετική και ολιγαρκής ήταν η νύφη τους, πόση κατανόηση έδειχνε αλλά και απάρνηση πολλές φορές, τότε πείστηκαν πως η επιλογή του γιου τους ήταν η καλύτερη. Η γυναίκα που είχε διαλέξει ο Χρήστος ήταν άψογη νοικοκυρά, υποδειγματική μητέρα αργότερα, δεν είχε φίλες, δεν έβγαινε ποτέ χωρίς τον άντρα της, ήταν πάντα πρόθυμη να κάνει ό,τι της ζητούσε ο γιος τους και απέναντί τους ήταν ευγενική και τυπική στις υποχρεώσεις της.

Οι γονείς της, πάλι, όταν ο Χρήστος ζήτησε την κόρη τους, θεώρησαν ότι η τύχη είχε χτυπήσει την πόρτα του παιδιού τους και ευχαρίστησαν ολόψυχα τον Θεό. Όσο περνούσαν τα χρόνια, εκείνοι τόσο συνέχιζαν τις προσευχές τους και τη μακάριζαν, ενώ αντίθετα βαρυνγομούσαν για τη μικρή τους κόρη, που κατά τη γνώμη τους δεν είχε μυαλό. Πόσο ζήλευε όμως την αδελφή της, μόνο η ίδια το ήξερε.

Η Ανθή ήταν ένα πλάσμα ανεξάρτητο, σχεδόν από την ώρα

που γεννήθηκε. Φαίνεται πως αυτό υπήρχε στα κύτταρά της, από τη στιγμή της σύλληψής της. Μεγάλωσε χωρίς να φοβάται κανέναν, ούτε καν τον πατέρα τους, και χωρίς ποτέ να της λείψουν οι παρέες, οι βόλτες και τα μπαράκια, κατάφερε να περάσει στο πανεπιστήμιο. Στο μηχανογραφικό που συμπλήρωσε η μόνη πόλη που δεν είχε δηλώσει ήταν η Αθήνα. Σπούδασε στη Θεσσαλονίκη, ενώ ταυτόχρονα δούλευε σερβιτόρα, καταφέροντας να μην επιβαρύνει καθόλου τους γονείς, για να μην μπορούν να της πουν κουβέντα. Δε γύρισε ποτέ από κει. Της ταίριαζε αυτή η πόλη και έστησε εκεί τη ζωή της. Και όχι μόνο την έστησε, αλλά την έζησε κιόλας. Μόλις πριν από τέσσερα χρόνια είχε παντρευτεί μ' ένα σπουδαίο τύπο, που όμως ο άντρας της δε συμπάθησε ποτέ και τον χαρακτήριζε «υπόκοσμο». Για τον Χρήστο, ένας άνθρωπος που δουλεύει νύχτα και έχει δικά του τρία μπαρ δεν μπορεί παρά να είναι τουλάχιστον έμπορος ναρκωτικών! Ωστόσο η Ανθή φαινόταν και ήταν ευτυχισμένη. Διαφορετικά δε θα έλαμπαν έτσι τα μάτια της, δε θα είχαν τα χείλη της πάντα αυτή την ελαφριά κλίση προς τα πάνω σε μια υποψία μόνιμου χαμόγελου.

Άλλαξε τα βρεγμένα ρούχα της και κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Τον επόμενο μήνα θα γινόταν σαράντα χρόνων και, όσο αυστηρή κι αν ήταν με τον εαυτό της, ήξερε πως έδειχνε νεότερη. Ψηλή, αδύνατη, παρά τα δύο παιδιά, και με όμορφα χαρακτηριστικά. Φτάνει να μην κοιτούσε κανείς τα μάτια της... Εκεί τα χρόνια έδειχναν διπλά, η κούραση δυσβάσταχτη, η ανία ολοφάνερη...

Την πρώτη φορά που κατάλαβε ότι την απατούσε ο Χρήστος ήταν μετά τη γέννηση της Χριστίνας. Δεν είχε ενθουσιαστεί που το πρώτο τους παιδί ήταν κορίτσι, αλλά φρόντισε να μη δείξει πόσο πολύ ήθελε ένα γιο. Ίσως γι' αυτό δεν περίμενε ούτε έξι μήνες προτού την αφήσει πάλι έγκυο, και τώρα που το σκεφτόταν, αν δεν είχε γεννηθεί ο Άλκης, πιθανότατα θα έκα-

ναν κι άλλο παιδί. Όταν ο σκοπός επετεύχθη, ο Χρήστος φρόντιζε από κει και μετά να παίρνει τις προφυλάξεις του.

Άρρησε να καταλάβει ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με τον άντρα της, γιατί οι ευθύνες του σπιτιού και της μητρότητας δεν της άφηναν χρόνο. Εξάλλου, ήταν πολύ διακριτικός. Στην αρχή αισθάνθηκε οργή και απόγνωση. Δεν ήθελε να παραδεχτεί ότι ο άντρας της την πρόδιδε κατ' αυτό τον τρόπο. Ύστερα αναρωτήθηκε τι λάθος είχε κάνει εκείνη. Υπέβαλλε τον εαυτό της σε αυστηρότατες δίαιτες για να βρει γρήγορα τη γραμμή της, γράφτηκε σε γυμναστήριο, άλλαξε τα μαλλιά της, πρόσεχε περισσότερο το ντύσιμό της, αλλά εκείνος συνέχιζε να αργεί τα βράδια, συνέχιζε να μιλάει χαμηλόφωνα στο τηλέφωνο και, όταν άρχισε τα επαγγελματικά ταξίδια, που φυσικά ήταν μια γελοία δικαιολογία, τότε στράφηκε απελπισμένη στη μητέρα της, ζητώντας τη συμβουλή της.

«Δε φαντάζομαι να του έκανες καμιά σκηνή!» ήταν το πρώτο πράγμα που της είπε εκείνη.

«Όχι βέβαια!»

«Ευτυχώς! Ο Θεός σε φώτισε, κοριτσάκι μου».

Είχε κοιτάξει τη μητέρα της με απορία.

«Γιατί με ρώτησες κάτι τέτοιο, μαμά;» είχε ζητήσει να μάθει.

«Γιατί δε λένε τέτοια πράγματα στον άντρα τους».

«Και τι να πω, δηλαδή;»

«Τίποτα. Να κάνεις πως δεν καταλαβαίνεις. Θα του περάσει».

«Μαμά, σου είπα ότι ο Χρήστος με απατάει! Δε σου είπα ότι έχει πονοκέφαλο».

«Το ίδιο κάνει. Άντρας είναι, θα κάνει τα δικά του. Και στο τέλος τέλος, σε σένα θα γυρίσει. Εσύ είσαι η γυναίκα του και η μάνα των παιδιών του. Πού θα πάει;»

«Μα τι να τον κάνω όταν θα έχει κοιμηθεί με τόσες άλλες;»

«Τι τον κάνουν τον άντρα, κορίτσι μου; Τι τον κάναμε όλες μας, δηλαδή;»

«Ποιες όλες;»

«Έχει γούστο τώρα να νομίζεις ότι είσαι η μόνη που τρώει κέρατο. Αχ, παιδάκι μου, όλες από κει περάσαμε!»

«Και ο μπαμπάς, δηλαδή...»

«Και εκείνος στον καιρό του έκανε. Αλλά εγώ καμωνόμουν την ανίδειη. Κυρία εγώ! Και στο τέλος βαρέθηκε, μαζεύτηκε και τον κέρδισα».

«Μα πώς τον κέρδισες, αφού βαρέθηκε και σταμάτησε;»

«Εγώ δεν είμαι ακόμα η γυναίκα του; Εγώ δεν έχω τ' όνομά του;»

«Και για ένα όνομα πρέπει να υποστώ όλη αυτή την ταπείνωση;»

«Ποια ταπείνωση, βρε κορίτσι μου; Εσύ είσαι στο σπίτι κυρά και αρχόντισσα! Τίποτα δε σου λείπει, με τα λούσα σου, με το ωραίο σου το σπίτι, με τα λεφτά του στη διάθεσή σου, τι άλλο θέλεις;»

«Δηλαδή, τώρα μου λες ότι πουλιέμαι, αλλά τουλάχιστον ακριβά!»

«Σαχλαμάρες! Πουλιέσαι... αλλά και έτσι να είναι, στον άντρα σου πουλιέσαι. Δεν είναι ξένος».

«Τώρα ποιος λέει σαχλαμάρες, μαμά; Κι έπειτα, αν εγώ δε θέλω να συνεχίσω να ζω έτσι;»

«Και τι θα κάνεις;»

«Κι αν τον χωρίσω;»

«Ε, πάει, εσύ τρελάθηκες! Χωρίζουν, παιδάκι μου, για μια τέτοια αιτία;»

«Αλλά; Για ποια αιτία χωρίζουν;»

«Αν, ας πούμε, ήταν μέθυσος. Αν έπαιζε χαρτιά. Αν σε χτυπούσε. Τότε να έλεγα είσαι δικαιολογημένη... αλλά επειδή έχει μια φιλενάδα; Αμαρτία είναι! Κι έπειτα έχεις δύο παιδιά. Πώς θα τα ζήσεις; Πού θα βρεις δουλειά; Θ' αφήσεις, δηλαδή, τα πλούτη σου και τα καλά σου για να ξαναγίνεις πωλήτρια; Σύνελθε, παιδί μου, και άκουσε τη μάνα σου. Δεν είναι για σένα όλα αυτά!»

Είχε ακούσει τη μάνα της. Είχε παραδεχτεί πως δεν ήταν για εκείνη όλα αυτά.

Το τραπέζι ήταν έτοιμο και το είχε στολίσει με λουλούδια για την περίπτωση. Στο κάτω κάτω, ήταν γιορτή. Γιορτάζεις ένα γάμο που κράτησε τόσα χρόνια, έστω υπό τέτοιες συνθήκες.

Ίσως μια μικρή ζάρα στο τραπεζομάντιλο και αναρωτήθηκε τι θα έλεγε ο Χρήστος όταν μάθαινε για ποιο λόγο είχε γίνει το οικογενειακό τραπέζι και συνειδητοποιούσε ότι το είχε ξεχάσει. Τουλάχιστον τα παιδιά, όταν τους το είπε πριν από λίγο, φάνηκαν να ντρέπονται και η ντροπή τους έδειχνε ειλικρινής. Είχαν εξαφανιστεί και, όταν γύρισαν, κρατούσαν μια ανθοδέσμη στα χέρια τους που της την πρόσφεραν μαζί με τη συγγνώμη τους. Δεν είχε παράπονο από τα παιδιά της.

Οι γονείς κατέφθασαν με μεγάλα χαμόγελα, γλυκά, σαμπάνια και λουλούδια και εκείνη φόρεσε το καλό της χαμόγελο για να τους υποδεχτεί.

«Ελένη μου, να ζήσετε!» της είπε ο πεθερός της και εκείνη γύρισε το μάγουλο για να δεχτεί το φιλί του.

Ελένη... Αλήθεια, την έλεγαν «Ελένη». Κόντευε να το ξεχάσει πια. Ήταν «μαμά» για τα παιδιά, «γυναίκα» για τον Χρήστο, «κοριτσάκι μου» για τον πατέρα της και τη μητέρα της, «κόρη μου» για τα πεθερικά της, αλλά ποτέ Ελένη. Για κανέναν πια... Το όνομα είχε αντικατασταθεί από την ιδιότητα και μαζί, κάπως έτσι, είχε χαθεί και η προσωπικότητα, αλλά ποιον να κατηγορήσει για την απώλειά της;

Ο Χρήστος μπήκε στο σπίτι, είδε τα λουλούδια, είδε τα γλυκά και επιτέλους θυμήθηκε. Ήταν κωμικός ο τρόπος που στην αρχή σήκωσε τα φρύδια προσπαθώντας να καταλάβει τι συνέβαινε, γιατί σίγουρα δεν έμοιαζε με συνηθισμένη οικογενειακή συγκέντρωση όλο αυτό.

Ύστερα κάρφωσε τα μάτια του στα μάτια της Ελένης που τον κοιτούσε με μια ελαφριά ειρωνεία και τέλος χτύπησε με απελπισία το μέτωπό του.

«Φτου, να πάρει!» είπε. «Γι' αυτό κάτι έλεγα όλη μέρα ότι ξεχνούσα! Έχουμε επέτειο γάμου!»

Γέλασαν όλοι. Ακόμα και η ίδια. Τον άφησε να τη φιλήσει στο μάγουλο και αναγνώρισε πως τουλάχιστον είχε αισθανθεί άσχημα. Κάτι ήταν κι αυτό.

Κάθισαν στο τραπέζι και ύψωσαν τα ποτήρια στην υγεία τους, ευχόμενοι αυτός ο γάμος να είναι πάντα ευτυχισμένος για πολλά πολλά χρόνια ακόμα. Λες και ήταν ποτέ...

Η Ελένη κοίταξε τον Χρήστο πάνω από τα υψωμένα ποτήρια και είδε το ένοχο χαμόγελό του και τα μάτια του προόδωσαν τις σκέψεις του.

Ντρεπόταν. Θετικό.

Είχε αρχίσει να γκριζάρει στους κροτάφους. Θετικό.

Είχε αρχίσει να κάνει κοιλίτσα. Θετικό.

Έδειχνε κουρασμένος. Θετικό.

Θυμήθηκε την τελευταία κουβέντα που της είχε πει τότε η μητέρα της: «Κάνε υπομονή, κορίτσι μου... Θα στρώσει...»

Ίσως είχε δίκιο.

Πόσο ακόμη θα φέρεται σαν νεαρός;

Για πόσο ακόμα θα αγνοεί ότι πάνω απ' όλα έχει μια οικογένεια;

Πόσο καιρό θα συνέχιζε να παραμελεί τη γυναίκα του;

Δεν μπορεί, θα στρώσει!

ΔΕΚΑ ΤΡΟΠΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΤΕ ΤΟ ΤΑΙΡΙ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ ΣΑΣ

Εδώ τα πράγματα είναι σοβαρά. Μην κοιτάτε που εγώ είμαι παντρεμένη εδώ και είκοσι επτά χρόνια και αδιαφορώ αν είστε και εσείς. Μάθε τέχνη κι άσ' τηνε, έλεγε η γιαγιά μου, κι άμα πεινάσεις πιάσ' τηνε. Ποτέ δεν ξέρεις τι σου ξημερώνει. Και αφού ξέρω, να μην πω; Να μη βοηθήσω τις κυρίες να βρουν τον ιδανικό άντρα; Διότι υπάρχει τρόπος... Εδώ τσιπούρα θέλεις να πιάσεις, σου λέει ο άλλος, και έχει το κόλπο της, όχι άντρα που, όσο να πεις, έχει περισσότερο μυαλό από μια τσιπούρα.

Και επειδή θέλω να πιστεύω ότι είμαι δίκαιος άνθρωπος, δε θα μπορούσα να αφήσω χωρίς τα... φάτα μου τον ανδρικό πληθυσμό. Παρουσιάζω λοιπόν και την απαιτούμενη συμπεριφορά του ισχυρού φύλου, όπως αυτό είθισται να λέγεται.

Διαβάστε προσεκτικά λοιπόν, διότι δεν επιτρέπονται λάθη!

Πρώτον: Για να αποπλανήσετε έναν άντρα, χρειάζονται κεριά. Αναμμένα! Όχι βέβαια για να τον κάψετε, ούτε για να του κάνετε μάγια. Απλώς κάντε του το τραπέζι υπό το φως των κεριών γιατί, όσο να πεις, το φως των κεριών είναι ρομαντικό, κρύβει και τις ατέλειες. Το πρόβλημα θα παρουσιαστεί αν εκείνος σας πει: «Δεν ανάβουμε και κανένα φως να βλέπουμε τι τρώμε;» Τότε θα έλεγα πως αυτή η συνάντηση είναι καταδικασμέ-

νη, τουλάχιστον από ρομαντικής πλευράς. Ανάψτε τα φώτα και κάντε ό,τι σας φωτίζει ο Θεός!

Εσείς οι άντρες τώρα, που θα βρεθείτε καλεσμένοι της εκλεκτής σας και θα αντιμετωπίσετε μια κατάσταση που θα σας θυμίζει έντονα παρεκκλήσι, θα μου κάνετε μεγάλη χάρη αν δεν πείτε τίποτε απολύτως. Αν θέλετε, σώνει και καλά, να πείτε κάτι, το μόνο που επιτρέπεται είναι να επαινέσετε την ατμόσφαιρα που η καλή σας δημιουργήσε, έστω κι αν γι' αυτό χρειάστηκε να ξεσηκώσει όλα τα κεριά σε Αττική και περίχωρα. Επίσης, και εδώ θέλω να φανείτε προσεκτικοί, μη διανοηθείτε να εμφανιστείτε σε ρομαντικό δείπνο με τα χέρια στις τσέπες. Επιβάλλεται να περάσετε προηγουμένως από ένα ανθοπωλείο και να διαλέξετε μια προσεγμένη ανθοδέσμη. Αν είστε αλλεργικός στα λουλούδια, περάστε από ζαχαροπλαστείο και αγοράστε μια τούρτα, ή έστω σοκολατάκια σε σχήμα καρδιάς, ας πούμε. Όχι φρουρί γλασέ, ή παστάκια, ή οτιδήποτε άλλο. Στην καλή σας πηγαινέτε και όχι επίσκεψη στη θεία Ασπασία, αν υποθέσουμε ότι έχετε θεία που τη λένε Ασπασία. Μια καλή πρόταση που δείχνει και άνθρωπο με λεπτό γούστο είναι να προσφέρετε ένα καλό κρασί για να συνοδεύσει το γεύμα και ό,τι άλλο τέλος πάντων.

Βλέπετε πόσο αναλυτικά σας τα λέω, μη με ντροπιάσετε λοιπόν γιατί πολύ θα στενοχωρηθώ.

Δεύτερον: Θα του κάνετε λοιπόν το τραπέζι. Τουλάχιστον είστε καλή μαγειρίσσα; Η γιαγιά μου το έλεγε καθαρά ως σοφή που ήταν: «Ο έρωτας περνάει από το στομάχι!» Γιατί αν οι γνώσεις σας στη μαγειρική περιορίζονται στ' αυγά τα βραστά, δεν βαδίζομεν καλώς! Δε ρίχνεται ένας άντρας με αυγά, έστω και τηγανητά. Έπειτα με τόσα βιβλία περί μαγειρικής, με τόσες εκπομπές δεν υπάρχουν δικαιολογίες. Και φυσικά, προτού τον καλέσετε, μάθετε ποιο φαγητό τού αρέσει. Φαντάζεστε να σιχαίνεται τα πουλερικά και εσείς να του σερβίρετε κάτι τέτοιο; Ένα άλλο πολύ ζωτικό σημείο για την αξιοπρέπειά σας είναι να μη συμπε-

ριλάβετε στο τραπέζι τροφές που αφήνουν εμφανέστατα υπολείμματα στα δόντια, όπως το μαρούλι. Μια φίλη είχε βγει ραντεβού για φαγητό και ακριβώς επειδή προτίμησε να φάει το συγκεκριμένο σαλατικό, βρέθηκε να μιλάει και να γελάει στον εκλεκτό της όλο το βράδυ με ένα πράσινο υπόλειμμα στα δόντια που ούτε εκείνος είχε τολμήσει να της πει να βγάλει. Όταν γύρισε σπίτι και το είδε, αισθάνθηκε ότι είχε γελοιοποιηθεί τόσο πολύ, που δεν ξαναβγήκε με τον ίδιο άνθρωπο. Στην άκρη λοιπόν το μαρούλι.

Εσείς οι άντρες τώρα... Σας θέλω πολύ προσεκτικούς σε αυτό το θέμα γιατί είναι λεπτό και υπάρχουν αναρίθμητοι που... απορρίφθηκαν από αυτό και μόνο. Άνθρωποι είμαστε, μπορεί η εκλεκτή σας να μην είναι και ο Μαμαλάκης στην κουζίνα ούτε και η κυρία Βέφα. Ξεπεράστε το! Πρώτα απ' όλα εσείς για τη μαγειρική της δεινότητα την επιλέξατε; Όχι! Άρα, ό,τι κι αν σας σερβίρει, ακόμα και αυγά τηγανητά, ω μη γένοιτο, εσείς την καλή σας την κουβέντα θα την πείτε. Αν πάλι έβαλε ο διάλογος την ουρά του, γιατί κι αυτός, μη νομίζετε, τέτοιες ώρες περιμένει για να δράσει, σας σερβίρει φαγητό που σιχαίνεστε από τότε που ήσαστε παιδί και η μαμά σας σας έδεχνε για να το φάτε, πάλι σας θέλω κύριο. Εξάλλου, τι σημασία έχει κάτι τόσο ανάξιο λόγου, μπροστά στο υπόλοιπο της βραδιάς, που μπορεί να σας αποζημιώσει και με το παραπάνω;

Τρίτον: Θα μείνω λίγο ακόμα στο θέμα της μαγειρικής για να μη μου πείτε ότι δε σας προετοίμασα για κάθε ενδεχόμενο. Αποφύγετε τα πολλά πιπέρια και τα πολύ πικάντικα φαγητά, εκτός αν είστε σίγουρη ότι το στομάχι του αντέχει τα πάντα, ώστε να μη βρεθείτε νυχτιάτικα να ψάχνετε στην καλύτερη περίπτωση για διανυκτερεύον φαρμακείο, στη χειρότερη για εφημερεύον νοσοκομείο. Επίσης, αν είστε αποφασισμένη να φτάσετε στα... άκρα, αποφύγετε βαριά φαγητά γιατί με βαρύ στομάχι κανέναν δεν έχει... καλές επιδόσεις και θα πάει από άδικο ο άνθρωπος, ιδιαίτερα αν δεν είναι και στην πρώτη του νεότητα.

Από ανδρικής πλευράς τώρα, λίγα έχω να πω. Αν η καλή σας τελικά αποδείχθηκε ότι «κρατάει» από Ανατολή και το φαγητό της είναι υπερπλήρες στα καρυκεύματα και τα πιπέρια και εσείς ξέρετε ότι το στομάχι σας είναι ευαίσθητο, μην πέσετε με τα μούτρα γιατί δε σας βλέπω καλά και θα πάνε άδικα όλα τα παραπάνω. Με μέτρο και θα με θυμηθείτε. Κάτι πολύ σημαντικό επίσης που θα μπορούσε να δυναμιτίσει τις όποιες προσδοκίες σας για τη συνέχεια της βραδιάς είναι η αντοχή σας στο αλκοόλ. Αν γνωρίζετε ότι δεν το σηκώνετε και πολύ, αποφύγετέ το πάση θυσία, γιατί ξέρω άτομο που δε με άκουσε και κατέληξε να ροχαλίζει στον καναπέ της κοπέλας, η οποία βέβαια αυτομάτως τον διέγραψε από υποψήφιο της καρδιάς της. Θέλετε εσείς κάτι τέτοιο; Όχι βέβαια! Άρα να είστε προσεκτικός, γιατί κι εγώ μετά τι να σας κάνω;

Τέταρτον: Η μουσική! Προσέξτε τι θα βάλετε στο στερεοφωνικό, γιατί πολύ θα με στενοχωρήσετε. Εννοείται ότι απαγορεύονται λαϊκά, νησιώτικα και τσάμικο. Για αποπλάνηση μιλάμε, δεν πάμε για πανηγύρι. Προτιμήστε ξένα κομμάτια, ή, ακόμα καλύτερα, ορχηστρικά. Επειδή δε θα ήθελα να παρεξηγήσετε τους λόγους που σας συμβουλεύω για κάτι τέτοιο, σας υπενθυμίζω ότι τα ελληνικά τραγούδια εννιά φορές στις δέκα μιλούν για χωρισμό και παλιές αγάπες. Αφήστε τις παλιές αγάπες. Εδώ υπάρχει ένας έρωτας, αν όχι μεγάλος, σίγουρα καινούργιος.

Εσείς οι άντρες τώρα... Με παρακολουθείτε; Λοιπόν, αν η καλή σας έχει φροντίσει για τη μουσική υπόκρουση της βραδιάς, είστε τυχερός, γιατί η καλή μουσική βοηθάει στη ρομαντική διάθεση. Θα σας πρότεινα μάλιστα να της ζητήσετε να χορέψετε, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι ξέρετε να χορεύετε, γιατί, αν δεν ξέρετε, μην τολμήσετε να σηκωθείτε! Δεν είναι τρόπος φλερταρίσματος να ξενυχιάζεις την ντάμα σου, σας το ορκίζομαι.

Πέμπτον: Τώρα αυτό που θα σας πω μπορεί να σας φανεί περιεργό, αλλά εγώ θέλω να καλύψω όλες τις πιθανότητες. Κρύψτε

όλες τις φωτογραφίες του πρώην. Θα είναι τουλάχιστον ανόητο από μέρους σας να καλέσετε ένα καινούργιο αίσθημα στο σπίτι σας και αυτό να είναι... ναός του προηγούμενου έρωτά σας. Αφήστε που, αν είναι περιέργος ο νυν, μπορεί να αρχίσει τις ερωτήσεις και να βγάλει συμπεράσματα που δε σας συμφέρουν. Το ακόμα χειρότερο; Να θυμηθεί κι αυτός τη δική του πρώην και τότε σας βλέπω να συμμετέχετε σε μνημόσυνο για παλιές αγάπες το υπόλοιπο της βραδιάς, να κλαίτε παρεούλα και να μοιράζετε τα χαρτομάντιλα.

Το θέμα είναι λεπτό και για σας, αγαπητοί μου κύριοι. Ας υποθέσουμε ότι η κυρία που σας κάλεσε άφησε κάπου ξεχασμένη μια φωτογραφία του πρώην της. Ανόητο, θα μου πείτε, και θα συμφωνήσω, αλλά συμβαίνουν αυτά καμιά φορά. Εσάς σας θέλω τόσο τζέντλεμεν, σαν να είστε απόγονος, τι να σας πω, της βασιλικής οικογένειας της Αγγλίας! Ούτε λέξη! Ούτε υπαινιγμός! Θα κάνετε ότι δεν την είδατε, και φυσικά δε θα επιτρέψετε να ξεφύγει η συζήτηση κατά ουδένα τρόπο προς παλιές αγάπες, γιατί, σας το λέω και να το ξέρετε, αν γίνει κάτι τέτοιο, εκεί θα μείνετε, στις παλιές αγάπες, και δεν το θέλετε κάτι τέτοιο, πιστέψτε με. Τώρα βέβαια, αν η φωτογραφία του πρώην θυμίζει κινηματογραφικό αστέρα και εσείς, με την αυτογνωσία που σας διακρίνει, συνειδητοποιήσετε ότι ούτε καν του... φέροντε του κυρίου, μην απογοητευτείτε. Δε θέλω ηττοπάθειες. «Καθένας έχει τη χάρη του», έλεγε η σοφή γιαγιά μου, και σας καλώ να συνταχθείτε με τις απόψεις μιας σοφής γηραιάς κυρίας.

Έκτον: Βγάλτε από την πρίζα το τηλέφωνο, ή τουλάχιστον απενεργοποιήστε τον τηλεφωνητή. Χαμηλώστε την ένταση εν ανάγκη, διότι την ώρα που γράφεται το μήνυμα ακούγεται. Φανταστείτε λοιπόν να χτυπήσει το τηλέφωνο την ώρα που εσείς έχετε φέρει τη συζήτηση στο σημείο όπου θέλετε. Δεν ανησυχείτε, γιατί υπάρχει ο τηλεφωνητής. Είναι όμως η μαμά σας, η οποία είναι ενήμερη για τη βραδιά, και πώς να μην είναι, αφού

αυτή σας έδωσε τη συνταγή για το σουφλέ. Και ακούγεται ο εξής καταστροφικός μονόλογος: «Γεια σου, αγάπη μου. Η μανούλα είμαι... Πώς πάει το δείπνο; Νομίζεις ότι είναι ο κατάλληλος άντρας για σένα; Μόλις φύγει, πάρε με να μου πεις. Ανησυχώ...» Τόμπολα! Και καλά εκείνη, μάνα είναι, ανησυχεί. Όλες οι μανάδες στην Ελλάδα αυτό το κακό έχουν· ανησυχούν πολύ και... συνέχεια! Η δική σας θέση όμως έπειτα από αυτό ποια είναι; Τραγικότατη!

Αν πάλι δεν έχετε τηλεφωνητή, ο κίνδυνος εξακολουθεί να καρδοκοκί. Διότι ή θα το αφήσετε να χτυπάει και θα σας σπάσει τα νεύρα, ενώ παράλληλα θα βάλει σε υποψίες το ραντεβού σας, ή θα το σηκώσετε, οπότε κάπου εκεί αρχίζουν τα δύσκολα. Αν μιλήσετε λίγο και διακόψετε απότομα, τότε θα γίνει επιφυλακτικός. Δεν ξέρετε πόσο τα προσέχουν αυτά οι άντρες. Αν μιλήσετε πολύ, θα βαρεθεί και η ρομαντική διάθεση πάει περίπατο. Γι' αυτό σας είπα, βγάλτε το από την πρίζα.

Εσείς οι κύριοι, αν και δε θα έπρεπε να σας το πω εγώ, επειδή σας φοβάμαι, σας δηλώνω κατηγορηματικά ότι πρέπει οπωσδήποτε να κλείσετε το κινητό σας προτού καν μπειτε στο σπίτι. Όλα τα παραπάνω ισχύουν και για εσάς, μη νομίζετε ότι θα τη γλιτώσετε. Απαγορεύεται να απαντήσετε σε τηλέφωνο εκείνο το βράδυ, γιατί όσο αθώο κι αν είναι, μπορεί να φανεί πολύ ύποπτο και μετά δε θα φταίω εγώ που η γνωριμία σας με την κυρία θα λήξει εκεί, γιατί μπορεί να έχετε πέσει σε καχύποπτη!

Έβδομον: Κλείστε, σπάστε, χαλάστε την τηλεόραση. Επίσης κρύψτε οπωσδήποτε το τηλεκοντρόλ. Αν κάνει και ανοίξει την τηλεόραση και πέσει σε αγώνα μπάσκετ ή ποδοσφαίρου, σας βλέπω με ένα μπόλ ποπκόρν στα χέρια να παρακολουθείτε πότε θα μπει καλάθι ή γκολ. Ξέρετε πώς κάνουν οι άντρες για τα σπορ. Αφήστε που μπορεί να πέσει θύμα πλάνης ο άνθρωπος, διότι κανένας άντρας, όταν βλέπει αγώνα, δεν είναι αυτός που ξέρουμε. Μην πάτε μακριά... Ο πατέρας μου! Άνθρωπος

σοβαρός, μετρημένος, ευπρεπής, με άριστη γνώση της ελληνικής γλώσσας και όταν παρακολουθεί αγώνα, μετατρέπεται σε χούλιγκαν με χυδαιότατο λεξιλόγιο και έτοιμος να κατασπαράξει τους αντιπάλους! Γι' αυτό σας λέω, όχι τηλεόραση!

Και εσείς, κύριοι, εδώ θα ήθελα την αμέριστη προσοχή σας. Έχετε πάει στο ξένο σπίτι με συγκεκριμένο στόχο και σκοπό να σαγηνεύσετε μια κυρία που σας ενδιαφέρει εδώ και καιρό και έπειτα από ατελείωτους καφέδες και βόλτες καταφέρατε να εξασφαλίσετε την πολυπόθητη πρόσκληση για το σπίτι της. Τι νομίζετε, δηλαδή, ότι σας κάλεσε για να δείτε μαζί είκοσι δύο ενήλικους να κυνηγούν ένα πετσί, στρογγυλού σχήματος, που για σας μπορεί να είναι η στρογγυλή θεά, αλλά για εκείνη ίσως να είναι η προσωποποίηση της ανίας; Μακριά λοιπόν από την τηλεόραση, και αν κάποιο κανάλι είχε την αδιακρισία να προβάλει τον αγώνα της αγαπημένης σας ομάδας εκείνο το συγκεκριμένο βράδυ, υπάρχουν και τα βίντεο. Τα ρυθμίζεις, τα προγραμματίζεις, φεύγεις και εκείνα γράφουν τον αγώνα. Τώρα βέβαια, επειδή οι εποχές αλλάζουν και οι γυναίκες αλλάζουν κι αυτές, και δεν τις αδικώ, αφού προσπαθούν να βρουν κοινά σημεία επαφής με σας, μπορεί να πέσατε στην περίπτωση. Μπορεί η καλή σας να βλέπει ποδόσφαιρο και να της αρέσει. Δε συμφωνώ βέβαια, αλλά ποια είμαι εγώ που θα σας κρίνω; Δείτε λοιπόν τον αγώνα, αλλά προσέξτε καλά: να θυμάστε πάντα ότι παρακολουθείτε ποδόσφαιρο με μια κυρία. Εκφράσεις του τύπου «Σφάξ' τον, αγόρι μου» ή «Τα μυαλά στα κάγκελα» δεν επιτρέπονται, πολύ δε περισσότερο οι χυδαιολογίες. Εγώ για το καλό σας μιλάω και θέλω να με πιστέψετε.

Όγδοον: Προσέξτε τα θέματα συζήτησης. Διότι κάτι πρέπει να πείτε. Δεν είναι δυνατόν να κοιτάξετε όλο το βράδυ. Μακριά λοιπόν από πολιτική! Μπορεί να έχετε πέσει σε φανατικό, να του θίξετε τα ιερά και τα όσια, να του ανεβεί το αίμα στο κεφάλι και η ρομαντική βραδιά να καταλήξει σ' ένα γενναίο κα-

βγά και να μην τον ξαναδείτε. Δεν είναι αυτό το ζητούμενο. Μια φίλη μου, ένα τέτοιο βράδυ, έπεσε σε εξαιρετικά σκληροπυρηνικό και, όταν τόλμησε να εκθέσει τις εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις της, βρέθηκε με πέντε δάχτυλα πάνω στο μάγουλό της!

Για εσάς, αγαπητοί μου, έχω να πω τα ίδια και χειρότερα. Ούτε να διανοηθείτε να αναφέρετε κάτι που μπορεί να θεωρηθεί πολιτικό σχόλιο. Ποτέ δεν ξέρετε σε ποιο χώρο ανήκει η γλυκύτατη κατά τα άλλα κυρία που κάθεται απέναντί σας. Αν δεν το έχετε πληροφορηθεί, σας λέω ότι ο καιρός που οι γυναίκες έπαιρναν το ψηφοδέλτιο σταυρωμένο από τα χεράκια του άντρα τους έχει περάσει ανεπιστρεπτί. Οι γυναίκες πλέον έχουν άποψη, και η συγκεκριμένη μπορεί να την έχει και λιγάκι πιο ισχυρή και να βρεθείτε να καβγαδίζετε, με απρόβλεπτες ίσως συνέπειες. Αφήστε λοιπόν τους πολιτικούς να κάνουν αυτό που ξέρουν διότι το λένε καθαρά: «Έκαστος εφ' ω ετάχθη!»

Ένατον: Μην ντυθείτε προκλητικά. Εδώ το θέμα είναι λεπτό και εξαρτάται από το πόσο μακριά είστε αποφασισμένες να φτάσετε. Το βασικότερο είναι να μη στείλετε λάθος μηνύματα. Μην τον υποδεχθείτε με ημιδιάφανο νεγκλιζέ σύνολο, αλλά ούτε και ντυμένη πολύ συντηρητικά, σαν καλόγρια. Διαλέξτε μια μέση οδό και φανείτε λογική. Εγώ για το καλό σας μιλάω.

Και για το δικό σας το καλό θα μιλήσω, κύριοι. Προσέξτε τι θα φορέσετε. Αν το ραντεβού είναι καλοκαίρι, αποφύγετε οπωσδήποτε σορτσάκια ή βερμούδες, όσο άνετα και δροσερά κι αν είναι. Προτιμήστε ένα παντελόνι, κι αν φοράτε πέδιλα, κάντε μου τη χάρη να μη φορέσετε κάλτσες, γιατί η καλή σας μπορεί να διαθέτει ευαίσθητο στομάχι, όπως κι εγώ, το οποίο ταράζεται με τέτοια αποτρόπαια θεάματα. Εξυπακουείται ότι μπάνιο, ξύρισμα, διακριτικό άφτερ σείβ και αποσμητικό δεν είναι προαιρετικά, όπως το πιπέρι καγέν στις συνταγές μαγειρικής, κι ας μην ξέρω τι είναι αυτό το καρύκευμα. Αν είναι χειμώνας, ντυθείτε όχι πολύ επίσημα, αλλά πάντως προσεγμένα και, σας

εξορκίζω, προτιμήστε συνδυασμούς χρωμάτων κλασικούς και διαχρονικούς, γιατί την αμαρτία μου τη λέω, σας φοβάμαι! Έχω βέβαια και το κακό παράδειγμα μέσα στο σπίτι μου... Διότι τον πόνο μου να σας τον πω, έχω έναν άντρα που είναι θαυμάσιος κατά τα άλλα, όμως στο ντύσιμο δεν τον εμπιστεύομαι. Είναι ικανός να φορέσει συνδυασμούς που δε χωράει ο ανθρώπινος νους! Επίσης, και εδώ θέλω την προσοχή σας, ένα σημαντικό θέμα είναι οι κάλτσες. Δεν έχω γνωρίσει ακόμα γυναίκα που να μην προσέχει αυτό το σημείο στην ένδυση ενός άντρα, και με λύπη μου σας λέω πως... υστερείτε. Να το προσέξετε, γιατί θα με αφήσετε εκτεθειμένη έπειτα από τόσο κόπο που έχω κάνει να σας συμβουλευσω.

Δέκατον: Τώρα, ας υποθέσουμε ότι όλα πήγαν όπως τα θέλατε και φτάσετε και στις τρυφερότητες. Να είστε προσεκτική. Μην του χαϊδέψετε τα μαλλιά. Μπορεί να είναι από αυτά που... βγαίνουν! Σε αυτή την περίπτωση, πάντως, θα σας συμβούλευα να ψάξετε για κάτι καλύτερο. Όχι γιατί του λείπουν λίγες τρίχες, αλλά για να το κρύβει με τόσο γελοίο τρόπο, το άτομο έχει το κόμπλεξ του!

Όσο για σας, κύριοι, πρέπει αν είστε κι εσείς προσεκτικοί. Μπορεί να μην είστε ειδήμονες γύρω από τη γυναικεία εμφάνιση, αλλά πρέπει να εντρυφήσετε και σε αυτό: εσείς θα βγείτε κερδισμένοι. Θα ήμουν άδικη αν δε συνέπασχα βέβαια μαζί σας, γιατί ορισμένες φορές πέφτετε θύματα και εσείς της γυναικείας φιλαρέσκειας. Δε θα προχωρήσω σε κάτι βαθύ, όπως να έχετε φτάσει σε τέτοιο σημείο οικειότητας και τότε να διαπιστώσετε ότι η καλή σας είναι μια απάτη ως προς τις... θεϊκές αναλογίες της, φτιαγμένη από τις βιομηχανίες εσωρούχων που χαρίζουν ανύπαρκτα κάλλη. Όχι, θα πάω σε κάτι πολύ πιο απλό. Φίλος, αδελφός θα έλεγα, πήγε στο σπίτι μιας κοπέλας. Ο καημένος, δεν έχω τίποτα να του προσάψω! Όλα όσα του είπα τα έκανε και πήγαινε μια χαρά η βραδιά. Έφαγαν, ήπιαν, χό-

ρεψαν, κάθισαν ωραία και ρομαντικά στο φως των κεριών, και άρχισαν να γλυκοκουβεντιάζουν... Ξέρετε, έλεγαν όλες εκείνες τις χαζομαρούλες που λένε οι ερωτευμένοι. Εκείνος έπαιξε με τα δάχτυλά της, αλλά ο μικρός ανόητος δεν ήξερε τίποτα για τα ψεύτικα νύχια, από αυτά που οι γυναίκες τα κολλάνε με κόλλα, που όμως εννιά φορές στις δέκα ξεκολλάνε με την πρώτη ευκαιρία. Του έμεινε το ένα στο χέρι! Ανατρίχιασε σύγκορμος ο άνθρωπος!

«Αισθάνθηκα σαν αυτούς στα μουντρούμια που ξεριζώνω τα νύχια των φυλακισμένων!» μου εξομολογήθηκε αργότερα και θύμωσε κιόλας που εγώ γελούσα μέχρι δακρύων. Ευτυχώς ήταν μικρό το περιστατικό και ακόμα μικρότερο το κακό, γι' αυτό και το αίσθημα δεν έληξε άδοξα. Επειδή όμως τα μυστικά της γυναικειάς κοκεταρίας είναι αναρίθμητα, σας θέλω προσεκτικούς.

Θα ήμουν ασυγχώρητη, αν έκλεινα χωρίς να σας προειδοποιήσω για δύο περιπτώσεις που αφορούν αποκλειστικά εσάς τις γυναίκες. Ξέρετε τώρα, οι καιροί είναι πονηροί... Προτού κάνετε όλο αυτό τον κόπο, βεβαιωθείτε ότι ο άντρας των ονείρων σας, που τον βλέπετε και τον λαχταράτε στο γραφείο, που όλοι οι άντρες τον ζηλεύουν γιατί είναι ωραίος και... αρρενωπός, δεν είναι μια μεγάλη απάτη... Καταλαβαίνετε τι θέλω να πω... Προτού τον καλέσετε να τον αποπλανήσετε, ψάξτε, ρωτήστε και μάθετε, αν... μπορεί να αποπλανηθεί από γυναίκα.

Η δεύτερη περίπτωση είναι πιο κλασική. Ο παντρεμένος. Αυτός που θα σας πει πόσο κακιά και στριμμένη είναι η γυναίκα του, πόσο λίγη κατανόηση του δείχνει, πόσο δεν ταιριάζουν, και που θα σας διαβεβαιώσει ότι τώρα που σας γνώρισε θα τη χωρίσει. Αφήστε το ρομαντικό δείπνο και τα σχέδια της αποπλάνησης για όταν και αν σας δείξει το διαζύγιο.

Και κάτι τελευταίο, αλλά πολύ σημαντικό. Αν όλα πάνε καλά, αν όλα βαδίσουν σύμφωνα με το πιο αισιόδοξο σενάριο, αν το

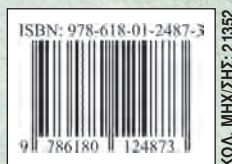
αίσθημα γίνει δεσμός και ο δεσμός οδηγήσει στην πολυπόθητη ίσως πρόταση γάμου, σκεφτείτε αν αυτός είναι πραγματικά ο άντρας των ονείρων σας, ή η γυναίκα των ονείρων σας αντίστοιχα. Αν δεν είναι, αν υπάρχουν πράγματα που σας ενοχλούν στο χαρακτήρα του ή στο χαρακτήρα της, μην πείτε ποτέ αυτό που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στο διαζύγιο: «Δεν μπορεί, θα στρώσει!»

Δεν μπορεί, θα στρώσει! Αναρωτιέμαι πόσες φορές άραγε καθένας από εμάς είπε αυτή τη φράση, που φανερώνει την ελπίδα πως ό,τι μας πονάει θα φύγει, ή θ' αλλάξει, ή ως διά μαγείας θα χαθεί... Αυτό που ζητάμε τέτοιες στιγμές είναι ίσως ένας καφές κι ένα γλυκό του κουταλιού. Αυτή ακριβώς η αντίθεση του γλυκού με το πικρό είναι τελικά η ίδια η ζωή. Έτσι μας δίνονται οι στιγμές. Ποσά αντιστρόφως ανάλογα. Εκεί όπου βρίσκεται το γέλιο, παραμονεύει το δάκρυ... Κι αν κάπου μέσα στα κείμενα βρείτε τον εαυτό σας, αν κάπου ανάμεσα στις γραμμές τους κάτι θυμηθείτε, σας κερνάω καφέ και γλυκό του κουταλιού... Εσείς μένει να πείτε: «Δεν μπορεί, θα στρώσει!»

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η